GIRONA NOTICIES.COM + Periodisme

Un document situa el primer edifici del nucli de l'Escala al 1591.

Alt Empordà | 10/08/2012 | 05:17

S'ha localitzat durant la investigació per a l'exposició que hi ha al Masle.

El primer edifici del nucli urbà de l'Escala podria haver-se construït el 1591, segons es desprèn d'un document localitzat a l'arxiu del Comtat d'Empúries durant la investigació per a l'exposició "Dels mercaders d'Empúries als pescadors de l'Escala", inaugurada ahir i que es pot veure al Museu de l'Anxova i de la Sal fins el mes de gener.

Fins ara, la referència documental més antiga que es disposava de l'existència d'habitants en aquest nucli era de 1628, quan el llibre de baptismes de la parròquia de Sant Martí d'Empúries recull el bateig d'una nena, especificant que és la filla "del flequer de l'Escala".

El nou document localitzat per l'arxivera municipal, Lurdes Boix, és un permís donat pel comte d'Empúries a "Joan Andreu, natural de França, pescador, d'un sòl de terra a objecte de fer una botiga [barraca] en lo port de la Scala del terme del castell d'Empúries, de catorze passos de llarg i vuit d'ample, afrontant a sol ixent amb la mar, a migdia, ponent i cerç amb terra de Sa Excel•lencia".

Ja se sabia que entre 1574 i 1476 s'havia introduït la pesca amb els sardinals a la zona, amb pescadors provinents de França, on s'havia prohibit aquest art i afegint-s'hi ràpidament la població local. En aquell moment, el que ara és el nucli urbà de l'Escala era només un port depenent d'Empúries. "El que hem trobat podria ser la primera casa, perquè no llinda amb ningú, només amb terres del Comte d'Empúries", remarca Lurdes Boix.

El 1660, al recompte de població, al costat d'Empúries ja apareix l'Escala amb 20 cases. El 1680 consta que els 80 veïns del port de l'Escala demanen a la comtessa d'Empúries permís per construïr una església pròpia, ja que troben molt inconvenient haver d'anar a Sant Martí d'Empúries. El 1776 l'Escala ja era cap de municipi i Empúries i els altres veïnats van passar a dependre'n. El 1789, el viatger Francisco de Zamora ja apunta que a l'Escala ja hi ha més de 500 cases.

L'exposició

"Dels mercaders d'Empúries als pescadors de l'Escala", és una exposició fruit de la col•laboració entre el Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries i el Museu de l'Anxova i de la Sal.

A través de dotze àmbits, la mostra Dels mercaders d'Empúries als pescadors de l'Escala, narra cronològicament l'evolució dels ports d'Empúries i l'Escala al llarg del temps, des de l'empori portuari de la ciutat grega d'Emporion fins a les noves infraestructures del litoral, descobrint com ha anat canviant la costa des de l'antiguitat fins a l'actualitat, quan l'Escala deixa de ser eminentment una vila de pescadors per dedicar-se als serveis i al turisme. Alhora, els visitants aniran descobrint diverses etapes, anècdotes o històries poc conegudes del que s'ha anomenat ancestralment "La Mar d'Empúries". I és que, sens dubte, el mar, el comerç marítim i la pesca han estat elements bàsics per al desenvolupament d'aquesta zona al llarg dels segles.

Àmbits de l'exposició:

1. La mar d'Empúries

El primer àmbit de l'exposició mostra quin era el paleopaisatge de la costa d'Empúries i l'Escala, abans de l'arribada dels grecs i fins a l'actualitat, en què té unes característiques molt diferents.

2. El mar, font de recursos i pont de contactes

Recull les primeres dades de l'ús del medi marí per part dels primers habitants de la zona com a complement a l'explotació agrícola i ramadera i l'inici del comerç a partir de la navegació.

3. Un empori portuari grec

Amb l'arribada dels grecs al segle VI aC, s'intensifica l'activitat comercial marítima i portuària d'Empúries. El primer port grec i dades arqueològiques que ens ajuden a saber com era.

4. Emporion, port d'escala i de comerç

El port d'Emporion va esdevenir un port de referència en les rutes comercials i també un port d'escala obligat dels vaixells que van o vénen de Massalia (Marsella), a la vegada que va esdevenir un centre de redistribució de productes per mar i cap a l'interior.

5. La presència romana i la intensificació de l'activitat portuària

Amb l'arribada de les tropes romanes amb motiu de la II Guerra Púnica, augmenta de manera considerable el tràfic marítim al port d'Empúries. S'intensifica l'activitat comercial, cosa que provoca una etapa d'esplendor per a l'antiga Emporion.

6. Les noves infraestructures portuàries en el litoral

Les excavacions realitzades pel Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya a la façana marítima d'Empúries han donat molta informació sobre l'evolució de la costa emporitana, el colgament de l'antic port natural, la possible forma del nou port artificial, etc.

7. El comerç marítim en època imperial. Del declivi urbà d'Emporiae a l'Empúries tardoromana

Durant aquest període continua l'activitat comercial a través del port d'Empúries en un moment en que ja s'ha constituït el Municipium Emporiae a partir de la unió de les ciutats grega i romana. Posteriorment, Empúries i el seu port comencen a patir un declivi important que en reduirà el comerç i l'activitat en general.

8. L'Empúries medieval. Comerç, atacs i ràtzies

L'època medieval va ser una etapa convulsa, plena de canvis i amb molta activitat bèl•lica per a Empúries. La població, replegada a Sant Martí d'Empúries i en masos de l'entorn patí diversos atacs de pirates, especialment sarraïns.

9. Del barri de pescadors al poble de l'Escala. El Port de l'Escala de la Vila d'Empúries

El naixement del nucli de l’Escala com un barri de pescadors a partir del segle XVI amb la introducció de la pesca de sardinals. Coneixerem algunes de les primeres dades històriques sobre els primers pobladors de l’Escala.

10. Pescadors de l’Escala. Embarcacions, economia i pesca a la Mar d’Empúries

L’Escala esdevé un dels ports més importants en la pesca del peix blau a Catalunya. Igualment, la pesca del corall esdevé un recurs important per a moltes famílies fins a finals del segle XIX i principis del XX.

11. El comerç marítim al port de l’Escala en època moderna

El port de l’Escala esdevé un nucli important de mariners a partir del moment en què es pot comerciar amb Amèrica. Hi haurà una transformació en els tipus de vaixells que passaran a tenir més capacitat per poder fer travessies més llargues i amb més productes.

12. L’evolució marinera del poble fins a mitjan segle XX

La pesca amb sardinals anà a la baixa amb la introducció de les teranyines, un nou sistema de captura de peix blau que a l’Escala tingué una gran implantació fins als anys 60 del segle XX.
L’exposició es complementa amb diferents materials arqueològics i històrics de les diferents èpoques que ajuden a il•lustrar els temes tractats o els períodes cronològics descrits. Hi podrem veure àmfores de diverses procedències per al transport de mercaderies per mar, àncores de vaixells antics, ceràmica d’importació d’arreu del Mediterrani, escandalls, eines de pesca, creus coralleres, etc.
L’exposició Dels mercaders d’Empúries als pescadors de l’Escala és una ocasió única per fer un recorregut ininterromput pel coneixement que es té de la costa i dels ports d’Empúries i l’Escala i de l’activitat que generaren des de la protohistòria fins al segle XX.

Autor: Redacció
Redacció

https://gironanoticies.com/noticia/21352-un-document--situa-el-primer-edifici-del-nucli-de-lescala-al-1591.htm